679. [in Eng.]

3. Malakhov V., (2015) Integratsyya mygrantov: Kontseptsyy y praktyky [Integration of migrants: Concepts and practices]. M. : Fond «Lyberal'naya Myssyya». 272 s., S. 17 [in Russ.].

4. Shevchenko, L. O. Hrytsenko, T. (2010) Kamins'ka. Bezpeka lyuds'koho rozvytku: ekonomiko-teoretychnyy analiz [Human Development Security: An Economic-Theoretical Analysis]; za red. L. S. Shevchenko. Kharkiv : Pravo, 448 s. [in Ukr.]

5. Meer, N., Modood, T. (2012) How does Interculturalism Contrast with Multiculturalism? *Journal of Intercultural Studies*, Vol. 33. 175-196.

SUMMARY

Tishchenkova S.O., Tyshchenkova I.O. Migration processes in the modern world: legal, economic and socio-cultural aspects. Numerous aspects of the problem of migration have been revealed in the scientific literature, but there has not yet been a coherent theoretical vision of it as a socio-cultural phenomenon. The authors have studied international migration processes in a globalized society, they have identify the main approaches to the assessment of these processes, they have detected the dominant factors that cause migration in the modern world, as well as substantiate the key directions of solving this problem at the international, national and regional levels.

It has been proven that migration, its scope and legal support practices are significantly influenced by a number of external factors, such as governments' migration policies, national regulatory specifics, such as conflicts, threats to physical health, discriminatory trends, and so on. In the course of the study it was found out how the "portrait" of the migration entity changes, since it is transformed from a former object of migration policy subject to normative regulation by nation-states into a full-fledged political actor capable of influencing the flow of host political processes. society, the distribution of political forces, the formation of new political movements.

Considering the problem of exacerbation of the migration crisis, the authors proved that at the moment it is closely connected with the processes of globalization and transformation of nation states, economic imbalance of their development. The widespread nature of migration has necessitated a revision of the character of "citizenship" as a group rather than an individual contract. In this case, the requirement for acculturation or assimilation is no longer valid. And there is a need only for the logically necessary adaptation to the socio-political processes in the host society.

Developed countries are becoming more and more attractive to new and emerging migrants, and the question is not how much to stop the movement of large human flows - it is impossible, but how to use the considerable potential of migration for the benefit of host countries.

Keywords: migration, migration processes, globalization society, factors.

УДК 342.565.5

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-3-108-116

Голобутовський Р.З.®

кандидат юридичних наук,
суддя Дніпропетровського
окружного адміністративного суду

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СУДІВ УКРАЇНИ

Висвітлено адміністративно-правові аспекти професійної підготовки кадрів для системи правосуддя України. Розглянуто систему професійної підготовки суддів, виокремлено та детально розкрито її складові елементи. Проаналізовано нормативно-правову базу професійної підготовки суддів у Національній школі суддів України. Наголошено на важливості підготовки компетентних кадрів для національних судів, що досягається шляхами: первинного здобуття особою вищої юридичної освіти, професійної діяльності у сфері права, спеціальної підготовки кандидата на посаду судді, періодичного проходження підготовки та підвищення кваліфікації діючого судді у Національній школі суддів України.

Ключові слова: професійна підготовка, суддя, спеціальна підготовка судді, періодична підготовка, система професійної підготовки.

© Голобутовський Р.З., 2019
inbox@adm.dp.court.gov.ua

Постановка проблеми. Запровадження ефективного та оперативного правосуддя неможливо без наявності висококваліфікованих суддівських кадрів. Посада судді – вершина юридичної еволюції будь-якого правника, мета життя, статус у суспільстві, покликання та зміст життя.

Будь-яка правова конфліктна ситуація, яка розглядається в суді, вимагає від судді знань законодавства, вміння його застосувати, професіоналізму в спілкуванні зі сторонами, дослідження норм права і доказів у справі, професіоналізму в суддівському розсуді.

Очікування суспільства від представників Феміди є складними, багатограними, але основне – професіоналізм та відданість професії.

Саме тому робота судді вимагає постійного оновлення знань. Суддею не може бути людина, всі знання якої обмежені тільки юриспруденцією, її повинні відрізняти широкий кругозір, глибока освіченість, знання філософії, психології та інших наук.

Для здійснення правосуддя відповідно до чинного законодавства держава повинна мати висококваліфікований суддівський корпус. Тому особливої актуальності набувають питання професійної підготовки і підвищення кваліфікації суддівських кадрів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Науковою розробкою зазначених питань свого часу займалися відомі вчені: П.Б. Коптєв, С.С. Лукаш, Соколенко та ін. Окремі дослідження були проведені вченими-адміністративістами, особливо слід вказати роботи: В.Б. Авер'янова, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, В.С. Декаленко, Н.Д. Квасневської, С.В. Ківалова, Л.В. Крупної, Л.М. Москвич, С.В. Прилуцького, О.П. Рябенко, С.Ю. Обруської, А.О. Селіванова, Ю.О. Тихомирова, М.М. Тищенко, М.К. Якимчука, Ю.П. Яновича та ін.

Але актуальність зазначеного питання та певна фрагментарність раніше проведених досліджень викликає необхідність проведення глибокого наукового аналізу окреслених проблем.

Виходячи з наведеного, **метою** даної роботи є висвітлення адміністративно-правових аспектів професійної підготовки кадрів для суддівського корпусу України, пошук та запровадження нових форм і напрямків підготовки.

Виклад основного матеріалу. Навіть при найдосконалішому нормативно-правовому масиві законодавчих актів, організаційній структурі та критеріях відбору, зміст та ефективність правосуддя в цілому визначають люди. В аспекті наведеного, як не згадати відому "крилату" фразу: "Кадри вирішують все", що найбільш точно розставляє акценти проблеми сьогодення.

У сучасних умовах при усіх благах науково-технічного розвитку світу, людський фактор не лише не втрачає свого значення, але й стає все більш визначальним, саме тому особливу роль у даному процесі набуває підготовка професійних суддівських кадрів.

Специфіка правового статусу судді зумовлює ті складнощі, що виникають під час набору кандидатів на посади суддів, а особливо – під час управління їх діяльністю. Необхідно звернути увагу, що управління діяльністю судді в умовах дотримання конституційних та загальноправових міжнародних принципів забезпечення незалежності судді та його підпорядкованості закону та служіння праву можливе лише шляхом підтримання його професійних і моральних якостей.

Слід погодитися з доктором юридичних наук М. Оніщуком, що важливою складовою покращення стану справ у здійсненні правосуддя в країні є посилення якості підготовки суддівських кадрів: кандидатів на посаду судді та діючих суддів [1, с. 100].

Переконані, що висококваліфіковані кадри в будь-якій сфері діяльності створюються в результаті цілеспрямованої кадрової політики, головною складовою якої є професіональна підготовка.

Трансформаційні перетворення останніх часів не оминули й суддівську систему. У результаті посилення демократичних намагань, викликаних Революцією Гідності, та справедливих очікувань суспільства в ньому сформувався новий запит на принципово нову якість правосуддя та образ сучасного справедливого судді.

Не змінюючи існуючу модель правосуддя, держава намагається відповісти на сформовані суспільні виклики та реформувати насамперед систему відбору суддівських кадрів. Необхідно погодитися з позицією В.І. Ніконова, який зазначив, що державна служба потребує припливу нових людей, здатних управляти по-новому [2, с. 521].

Ми підтримуємо точку зору окремих вчених, які обґрунтовують власну позицію, з огляду на залежність якості правосуддя від дієвого розвитку та життєдіяльності системи адміністративно-правового забезпечення формування професійних кадрів для суддівсь-

кої системи.

Дана модель не є простою, вона багатогранна та залежна від багатьох чинників. Насамперед вона включає в себе здобуття особами вищої юридичної освіти у вищих навчальних закладах, проведення заходів, спрямованих на відбір кандидатів на посаду судді, навчання у Національній школі суддів, підвищення рівня знань під час перебування на посаді судді тощо.

Зазначене питання не залишилось поза увагою й міжнародної спільноти, що підтверджується прийняттям міжнародних документів, які закріплюють вимоги, що висуваються до професійних якостей суддів.

Необхідно вказати такі міжнародні документи: Основні принципи ООН з питання незалежності судової спільноти; Процедури ефективного здійснення основних принципів незалежності судових органів (Резолюція 1989/60 від 24.05.1989); Європейська хартія про статус суддів; Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування, від 07.09.1990; Незалежність, дієвість та роль суддів (Рекомендації № (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи від 13.10.1994); Європейська хартія про Закон "Про статус суддів" від 10.07.1998; висновок Консультативної Ради Європейських суддів № 1 (2001) і Висновок № 3 (2002), Висновок № 4 про належну початкову підготовку працівників судових органів і підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях та ін.

Протягом багатьох років якість здійснення правосуддя, незалежність і неупередженість судової влади, ефективність судової системи, статус, компетентність, дисципліна і відповідальність суддів, навчання та підготовка суддівських кадрів і багато інших питань є предметом постійного і широкого обговорення Ради Європи.

Дух і сила в цих областях країн Європи яскраво продемонстровані в конвенціях, хартіях, меморандумах, резолюціях і рекомендаціях, прийнятих комітетами, консультативними радами та іншими органами Ради Європи [3, с. 158].

Зупинимо свою увагу на деяких з них. Так, Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № Res (2010) 12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність і відповідальність, прийняті Комітетом Міністрів 17.11.2010 на 1098-му засіданні Комітету Міністрів замість Рекомендацій № R (94) 12 від 13.10.1994 р. акцентують свою увагу на питаннях навчання і підготовки суддів.

Як правило, Рекомендації № R (2010) 12 спрямовані на посилення усіх заходів, необхідних для сприяння незалежності суддів, гарантій ефективності їх роботи та її удосконалення, зміцнення ролі окремих суддів і суддівського корпусу в цілому. Так, п. 56 Рекомендацій № Res (2010) 12 визначено, що суддям має бути забезпечено теоретичне і практичне початкове навчання і навчання без відриву від роботи, яке повністю фінансується державою. У це навчання повинні входити предмети економічної, соціальної та культурологічної тематики, пов'язані із здійсненням судових функцій. Інтенсивність і тривалість такого навчання повинні визначатися з урахуванням попереднього професійного досвіду.

Наступним пунктом Комітет Міністрів Ради Європи рекомендує незалежному органу забезпечувати повну відповідність освітніх програм початкового навчання і навчання без відриву від роботи вимогам відкритості, компетентності та неупередженості, властивим посаді судді.

Консультативна рада європейських суддів (КРЕС) вважає, що від високого рівня професійних знань суддів залежить також і ефективність судової системи. У своєму Висновку щодо принципів та правил професійних стандартів поведінки суддів, Консультативна рада європейських суддів рекомендує суддям підтримувати свій високий професійний рівень через підготовку та перепідготовку, які забезпечували б їм необхідну кваліфікацію [4].

КРЕС, визначаючи основи для призначення або підвищення на посаді суддів, у своєму Висновку № 1 (2001) для Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів, підпунктом "а" п. 22 вірно задається питанням: "Чи достатньо конкурсних іспитів, чи не потрібно оцінювати і особисті якості, а також навчати практичним навичкам, а потім перевіряти їх на іспитах?" [5].

З метою забезпечення усіх сфер життєдіяльності держави кваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації національних інтересів у контексті розвитку України як демократичної, соціальної держави з розвинутою ринковою економікою, було розроблено Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки, що затверджена Ука-

зом Президента України від 01.02.2012 № 45/2012 [6].

Серед основних її цілей можна виділити такі:

- досягнення високого рівня розвитку людського потенціалу держави;
- розроблення механізмів залучення до роботи у сферах державного управління висококваліфікованих фахівців, здібних випускників вищих навчальних закладів;
- відновлення технології добору кадрів для зайняття управлінських посад із числа працівників, що мають досвід роботи на посадах нижчого рівня у відповідній сфері діяльності;
- формування дієвого кадрового резерву на зайняття керівних посад у сферах державного управління;
- посилення вимог до моральних якостей осіб, які залучаються до управлінської діяльності, з метою уникнення можливих проявів корупції, запобігання виникненню конфлікту інтересів, удосконалення процедури дисциплінарного провадження;
- підготовка та професійний розвиток вищих керівних кадрів державної служби, здатних забезпечити ефективність державної політики у сфері державного управління, та лідерство у проведенні адміністративної та економічної реформ.

Досліджуючи питання професійної підготовки кадрів для судів України, неможливо залишити поза увагою ЗУ "Про судоустрій та статус суддів", що регламентує загальні питання організації судової влади та здійснення правосуддя, статусу судді, порядок зайняття посади судді, в тому числі проведення процедури добору кандидатів на посаду судді, їх спеціальної підготовки, проведення кваліфікаційного іспиту та конкурсу на зайняття вакантної посади судді, кваліфікаційного оцінювання судді, подальшої підготовки судді для підтримання його кваліфікації тощо [7].

Слід погодитися з позицією В.С. Декаленка, що професійну підготовку кадрового персоналу судів України необхідно розглядати як цілісну систему, а тому ми можемо виокремити її складові елементи:

- підготовка у ВНЗ (отримання після випуску диплома спеціаліста/ магістра в галузі права);
- професійна діяльність у сфері права (не менше п'яти років, з підтвердженням у трудовій книжці);
- спеціальна підготовка кандидата на посаду судді в Національній школі суддів України (отримання свідоцтва);
- підготовка судді в Національній школі суддів України для підтримання та підвищення кваліфікації [8].

Однією з головних вимог, що пред'являються до майбутніх суддів, є наявність вищої юридичної освіти. Сучасна система освіти характеризується переходом на дворівневу систему освіти, за допомогою якої здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за програмами бакалаврату та магістратури.

Відповідно до положень п. 1 ч. 6 ст. 69 ЗУ "Про судоустрій та статус суддів", для зайняття посади судді необхідна наявність вищої юридичної освіти виключно ступеня магістра (або прирівняної до неї вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), здобутої в Україні, або вищої юридичної освіти відповідного ступеня, що здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку [7].

На жаль, слід констатувати, що на сьогодні якість сучасної юридичної освіти залишає бажати кращого. Багато в чому це обумовлено переходом від традиційної для нашої держави системи освіти з якісною підготовкою з фундаментальних правничих дисциплін до "проєвропейської" моделі кредитно-модульної освіти.

Виправити, певним чином, патову ситуацію покликана Концепція реформування юридичної освіти, проєкт якої спільно розроблений МОН України та МЮ України і 25.03.2019 презентований для загального громадського обговорення [9], а також інші відповідні документи [16].

Компетентність судової влади ґрунтується лише на високому професіоналізмі суддів як носіїв судової влади. Це насамперед впливає на рівень їхньої кваліфікації і визначається теоретичною підготовкою, професійною майстерністю, прагненням до перемоги справедливості, почуттям особистої та професійної гідності [10].

Важливим елементом підготовки професійних кадрів для системи правосуддя є попередній практичний стаж роботи за фахом, для особи, що претендує на зайняття посади судді. Зазначена вимога передбачена ч. 1 ст. 69 ЗУ "Про судоустрій та статус суддів" та одночасно з віковим цензом покликана сприяти залученню до суддівських лав

найбільш досвідчених кандидатів.

Але наявність диплома магістра права та запису у трудовій книжці про професійну діяльність протягом п'яти років після закінчення ВНЗ, ще жодним чином не свідчить про здатність особи вершити правосуддя та ухвалювати рішення ім'ям України. Особа повинна набути ґрунтовних, тонких, спеціалізованих професійних знань, що відображають специфіку роботи судді, спрямованих на формування компетентностей, які відповідають бажаній посаді кандидата.

Особа, котра претендує набути статусу професійного судді, повинна володіти комплексом спеціальних, практично орієнтованих знань і навичок, необхідних для успішного виконання функцій носія судової влади, та вміти застосовувати їх у процесі професійної діяльності [11, с. 10].

Отриманий кандидатом досвід роботи у сфері права протягом п'яти років є складовим елементом фундаменту професійної підготовки майбутнього судді [8].

Основною складовою системи професійної підготовки кадрів для суддів України є стадія добору, що включає в себе проходження кандидатами, які успішно склали відбірковий іспит та пройшли спеціальну перевірку, спеціальної підготовки в Національній школі суддів України та отримання свідоцтва про проходження зазначеної спеціальної підготовки (п. 9 ч. 1 ст. 70 ЗУ "Про судоустрій та статус суддів").

Особливості проходження кандидатами на посаду судді спеціальної підготовки визначені ст. 77 ЗУ "Про судоустрій та статус суддів". Визначальними для регулювання спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді є положення ст. 127 Конституції України та розділу IV Закону України "Про судоустрій і статус суддів", стандарти, що містяться у висновках Консультативної ради Європейських суддів (КРЕС), Європейській хартії про статус суддів (1998), Київських рекомендаціях щодо незалежності судочинства у Східній Європі, на Південному Кавказі та в Середній Азії (2010 р.).

Крім зазначених нормативно-правових актів, додатково слід згадати такі:

- Порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, затверджений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 12.02.2018 № 19/зп-18;
- Програма спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та Навчальний план спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, затверджені рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 13 липня 2018 року № 172/зп-18;
- Програма спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, які мають стаж роботи на посаді помічника судді щонайменше три роки, затверджена рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 12.02.2018 № 19/зп-18;
- Навчальний план спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, які мають стаж роботи на посаді помічника судді щонайменше три роки, затверджений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 12.02.2018 № 19/зп-18;
- Положення про порядок і методику оцінювання результатів спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, затверджене рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 30.05.2013 № 32/зп-13;
- Положення про стажування та наставництво (коучинг) кандидатів на посаду судді, затверджене наказом ректора Національної школи суддів України від 02.08.2018 № 44.

За своїм процедурним змістом та наповненням спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді здійснюється Національною школою суддів України відповідно до програм та навчальних планів спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та кандидатів на посаду судді, які мають стаж роботи на посаді помічника судді щонайменше три роки, згідно з Порядком проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, затвердженим Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за рекомендацією Національної школи суддів України.

Спеціальна підготовка проводиться протягом дванадцяти місяців (для кандидатів на посаду судді, які мають стаж роботи на посаді помічника судді щонайменше три роки, протягом трьох місяців) за рахунок коштів Державного бюджету України.

На період проходження спеціальної підготовки за кандидатом на посаду судді зберігається основне місце роботи, виплачується стипендія в розмірі посадового окладу помічника судді місцевого суду. Строк проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України зараховується до стажу професійної діяльності у сфері права [12].

За результатами спеціальної підготовки кандидати отримують свідоцтво устанавленого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України зразка. Проходженням канди-

датом спеціальної підготовки вважається успішне виконання програми підготовки.

Спеціальна підготовка не лише надає можливість кандидатам успішно здати кваліфікаційний іспит, а й здійснює їх підготовку для подальшої роботи на посаді судді [8].

У цьому аспекті доречно буде згадати виступ проректора Національної школи суддів України Володимира Мазурка: "Головне завдання підготовки – допомогти кандидатам розвинути відповідні якості та набутти професійних знань, умінь і навичок, необхідних для належного виконання повноважень судді: приймати законні, обґрунтовані та справедливі рішення; з повагою ставитися до особи, забезпечувати реалізацію її прав і свобод; дотримуватися норм суддівської етики та судової деонтології; усвідомлювати високу значущість суду тощо" [13].

Аналіз змісту навчальних планів спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, дозволяє зробити висновок про акцентування уваги під час навчання на шести окремих блоках підготовки:

- основи організації суду та діяльності судді;
- цивільне судочинство;
- господарське судочинство;
- кримінальне судочинство та судочинство у справах про адміністративні правопорушення;
- адміністративне судочинство;
- суддівські компетенції.

Наступним елементом системи професійної підготовки кадрового персоналу судів виступає підготовка діючого судді для підтримання належного рівня його кваліфікації.

Так, відповідно до положень ст. 89 ЗУ "Про судоустрій та статус судів", суддя зобов'язаний проходити підготовку для підтримання кваліфікації в Національній школі суддів України.

Порядок організації і проведення підготовки суддів для підтримання кваліфікації та періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації, підготовки суддів, яких обрано на адміністративні посади; проведення курсів навчання, визначених кваліфікаційним або дисциплінарним органом за результатами кваліфікаційного або регулярного оцінювання; проведення додаткових курсів навчання за рекомендацією викладача (тренера) після проходження тренінгу в Національній школі суддів України визначено Положенням про підготовку та періодичне навчання суддів у НШСУ, затвердженим наказом ректора НШСУ від 06.07.2017 р. № 26 [14].

Регулярність проходження підготовки для підтримання кваліфікації судді встановлена не рідше одного разу на три роки. Загальний час підготовки не може бути меншим 40 академічних годин упродовж кожних трьох років перебування на посаді судді.

За справедливим судженням М.І. Буденко, розрахунком потреби у перепідготовці та підвищенні кваліфікації суддів і працівників апаратів судів слід вважати оцінку кількості осіб відповідного суду за групами державних посад, видами, формами, напрямками та термінами навчання, для яких навчання в розрахунковому періоді є обов'язковим або доцільним; розрахунок потреби в перепідготовці та підвищенні кваліфікації суддів і працівників апаратів судів повинен здійснюватися, виходячи з цілей і завдань, які стоять перед судами в цілому, а також цілей і завдань відповідного суду [15, с. 22].

Національна школа суддів України проводить підготовку суддів для підтримання кваліфікації відповідно до необхідності вдосконалення їхніх знань, умінь і навичок залежно від досвіду роботи суддів, рівня і спеціалізації суду, де вони працюють, а також з урахуванням їхніх індивідуальних потреб. З цією метою Національна школа суддів України організовує тренінги, що є обов'язковими в межах підготовки, а також тренінги, які суддя має право обрати залежно від своїх потреб [7].

Необхідно зазначити, що на практиці у першу чергу на підвищення кваліфікації направляються судді, які є кандидатами на посадові переміщення. Пов'язано це з тим, що основною метою підвищення кваліфікації є оновлення знань (теоретичних і практичних) судді у зв'язку із зростанням вимог до рівня його кваліфікації та необхідністю оволодіння новими або більш досконалими методами вирішення професійних завдань.

Викладачі Національної школи суддів України звертають особливу увагу на ту обставину, що основним завданням практичних працівників, які прибувають на підготовку для підтримання кваліфікації, є отримання знань, які мають прикладне значення, з актуальних та складних питань правозастосування [8].

Під час проведення підготовки суддів для підтримання кваліфікації, з метою ви-

явлення індивідуальних потреб судді щодо вдосконалення, стимулювання його до підтримання кваліфікації на належному рівні та професійного зростання викладачами (тренерами) Національної школи суддів України здійснюється регулярне оцінювання судді (ст. 90 ЗУ "Про судоустрій і статус суддів").

Результати регулярного оцінювання судді можуть враховуватися під час розгляду питання про проведення конкурсу на зайняття посади у відповідному суді.

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно в котрий раз наголосити, що найголовнішою метою професії правника слід вважати захист прав та інтересів особи, оскільки зазначене органічно впливає із самої природи правової держави та громадянського суспільства.

Найважливішими показниками рівня професійної правової культури є дотримання принципів верховенства права та законності. Висока професійна культура, точне і неухильне виконання представниками Феміди покладених на них функцій виступають важливою гарантією прав особистості, що накладає на суддів особливу відповідальність.

У свою чергу, необхідним фактором підготовки якісних юридичних кадрів, забезпечення належного рівня правових знань та правового виховання населення, подолання правового нігілізму громадян і, особливо, представників суддівського корпусу є безперервність юридичної освіти.

Здобуття вищої юридичної освіти у ВНЗ, професійна діяльність у сфері права, проходження спеціальної підготовки кандидата на посаду судді та подальше періодичне навчання у Національній школі суддів України в межах підготовки судді для підтримання його кваліфікації є складовими комплексної системи професійної підготовки кадрів для судів України.

Бібліографічні посилання

1. Оніщук М. Роль Національної школи суддів України у підготовці кадрів для судової системи: реалії та перспективи. *Слово Національної школи суддів України*. 2014. № 1 (6). С. 100–105.
2. Никонов В. И. Формирование персонала государственной службы. *Государственная служба: теория и организация*. Ростов-на-Дону, 1998. С. 520–542.
3. Аблаєва Е.Б. Профессиональное обучение судей как одно из приоритетных направлений совершенствования судебной системы республики Казахстан. *lex russica*. 2018. № 3 (136). С. 153–166.
4. Висновок Консультативної ради європейських суддів "Щодо принципів та правил, що регулюють професійну поведінку суддів, зокрема етичні норми, несумісні з посадою поведінку і неупередженість". Страсбург, 19 листопада 2002 р. URL: <https://rm.coe.int/1680747c16> (дата звернення 10.04.2019).
5. Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів. Страсбург, 23 листопада 2001 р. CCJE (2001) OP № ° 1. URL: <https://rm.coe.int/1680747b8e> (дата звернення 10.04.2019).
6. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012> (дата звернення 10.04.2019).
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 10.04.2019).
8. Декаленко В.С. Адміністративно-правове забезпечення формування кадрів для судів України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2017. 219 с.
9. Проект Концепції реформування юридичної освіти. *Офіційний сайт МОН України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-napracovanijspilno-z-ministerstvom-yusticiyi-ukrayini-proekt-konceptiyi-reformuvannya-yuridichnoyi-osviti> (дата звернення 10.04.2019).
10. Мельник М. Г. Кадрове забезпечення діяльності судів: теорія, практика, світовий досвід здійснення: монографія. Львів: Ліга-прес, 2012. 268 с.
11. Костенко А. Спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді – складова процесу формування суддівського корпусу в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1. С. 8–14.
12. Порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді: затверджений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 12.02.2018 року № 19/зп-18. URL: https://vkksu.gov.ua/userfiles/poryadok_vkksu.pdf (дата звернення 10.04.2019).
13. Закаблук М. Реалізація сценарію підготовки помічників суддів дозволить у значно коротші строки поповнити суддівський корпус. 2016. URL: http://zib.com.ua/ua/print/125419-prorektor_nshs_volodimir_mazurok_realizaciya_scenariyu_pidgo.html (дата звернення: 10.04.2018)
14. Положенням про підготовку та періодичне навчання суддів у НШСУ: затверджене наказом ректора Національної школи суддів України від 06.07.2017 р. № 26. URL:

[http://www.nsj.gov.ua/files/1499414922Додаток%201%20до%20н-зу%20Пол-ня%20про%20підг-ку%20та%20п-чне%20навч-ня%20суддів,%2006.07.17%20\(1\).pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1499414922Додаток%201%20до%20н-зу%20Пол-ня%20про%20підг-ку%20та%20п-чне%20навч-ня%20суддів,%2006.07.17%20(1).pdf) (дата звернення: 10.04.2018)

15. Буденко Н. И. Деятельность администратора суда по обеспечению повышения квалификации и профессиональной подготовки судей. *Администратор суда*. 2006. № 2. С. 21–30.

16. Концепція національних стандартів суддівської освіти в Україні. URL: <http://nsj.gov.ua/ua/about/symbols/>.

Надійшла до редакції 13.05.2019

References

1. Onishchuk M. (2014) Rol' Natsional'noyi shkoly suddiv Ukrayiny u pidhotovtsi kadriv dlya sudovoyi systemy: realiyi ta perspektyvy [The Role of the National School of Judges of Ukraine in Training for the Judicial System: Realities and Perspectives]. *Slovo Natsional'noyi shkoly suddiv Ukrayiny*, 1 (6), 100-105 [in Ukr.].
2. Nykonov V.Y. (1998) Formirovaniye personala gosudarstvennoy sluzhby [Formation of public service personnel]. *Gosudarstvennaya sluzhba: teoriya y orhanyatsiya*. Rostov-na-Donu, 520–542 [in Russ.].
3. Ablayeva E.B. (2018) Professional'noe obucheniye sudey kak odno iz prioritnykh napravleniy sovershenstvovaniya sudebnoy sistemy Respubliki Kazakhstan [Vocational training of judges as one of the priority areas for improving the judicial system of the Republic of Kazakhstan]. *Lex russica*, 3 (136), 153–166 [in Russ.].
4. Vysnovok Konsul'tatyvnoyi rady yevropeys'kykh suddiv "Shchodo pryntsyviv ta pravyl, shcho rehulyuyut' profesiynu povedinku suddiv, zokrema etychni normy, nesumisnu z posadoyu povedinku i neuperedzhenist'" [Opinion of the Advisory Council of European Judges "Regarding the principles and rules governing the professional conduct of judges, in particular ethical rules, incompatible with office and impartiality"]. Strasburh, 19 lystopada 2002 r. URL: <https://rm.coe.int/1680747c16> (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
5. Vysnovok № 1 (2001) Konsul'tatyvnoyi rady yevropeys'kykh suddiv dlya Komitetu Ministriv Rady Yevropy pro standarty nezalezhnosti sudovyykh orhaniv ta nezminyuvanist' suddiv [Opinion No 1 (2001) of the Advisory Council of European Judges for the Committee of Ministers of the Council of Europe on standards for the independence of the judiciary and the immutability of judges]. Strasburh, 23 lystopada 2001 r. CCJE (2001) OP № 1. URL: <https://rm.coe.int/1680747b8e> (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
6. Pro Stratehiyu derzhavnoyi kadrovoyi polityky na 2012–2020 roky [On the Strategy of the state personnel policy for 2012-2020]: Ukaz Prezidenta Ukrayiny vid 01.02.2012 № 45/2012. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012> (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
7. Pro sudoustriy i status suddiv [On the Judiciary and Status of Judges]: Zakon Ukrayiny vid 02.06.2016 № 1402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
8. Dekalenko V.S. (2017) Administratyvno-pravove zabezpechennya formuvannya kadriv dlya sudiv Ukrayiny [Administrative and legal support of personnel formation for the courts of Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv [in Ukr.].
9. Proekt Kontseptsiiy reformuvannya yurydychnoyi osvity [Draft Concept of Legal Education Reform. Official site of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. Ofitsiynyy sayt MON Ukrayiny. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-napravovaniy-spilno-z-ministerstvom-yustitsiyi-ukrayini-proekt-koncepciyi-reformuvannya-yuridichnoyi-osvity> (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
10. Mel'nyk M.H. (2012) Kadrove zabezpechennya diyal'nosti sudiv: teoriya, praktyka, svitovyy dosvid zdiysnennya [Personnel support of the courts: theory, practice, world experience]: monohrafiya. L'viv: Liha-pres [in Ukr.].
11. Kostenko A. (2013) Spetsial'na pidhotovka kandydativ na posadu suddi – skladova protsesu formuvannya suddivskoho korpusu v Ukrayini [Special training of candidates for the position of judge is a component of the process of forming the judicial corps in Ukraine]. *Slovo Natsional'noyi shkoly suddiv Ukrayiny*, 1, 8-14 [in Ukr.].
12. Poryadok prokhodzhennya spetsial'noyi pidhotovky kandydativ na posadu suddi: zatverdzhennyi rishennyam Vyshchoyi kvalifikatsiynoyi komisiyi suddiv Ukrayiny [The procedure for passing special training of candidates for the position of judge: approved by the decision of the High Qualification Commission of Judges of Ukraine] 12.02.2018 № 19/zp-18. URL: https://vkksu.gov.ua/userfiles/poryadok_vkksu.pdf (data zvernennya 10.04.2019) [in Ukr.].
13. Zakabluk M. (2016) Realizatsiya stsenariyu pidhotovky pomichnykiv suddiv dozvolyt' u znachno korotshi stroky popovnyty suddivskyy korpus [Implementation of the scenario of preparation of judges' assistants will allow to fill the judicial corps in much shorter time]. URL: http://zib.com.ua/ua/print/125419-prorektor_nshs_volodimir_mazurok_realizatsiya_scenariyu_pidgo.html (data zvernennya: 10.04.2018) [in Ukr.].
14. Polozhenniam pro pidhotovku ta periodychne navchannya suddiv u NSHSU: zatverdzhene nakazom rektora Natsional'noyi shkoly suddiv Ukrayiny [Regulation on training and periodic training of judges at the National Judicial Council: approved by the order of the rector of the National School of Judges of Ukraine] vid 06.07.2017 № 26. URL: [http://www.nsj.gov.ua/files/1499414922Додаток%201%20до%20н-зу%20Пол-ня%20про%20підг-ку%20та%20п-чне%20навч-ня%20суддів,%2006.07.17%20\(1\).pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1499414922Додаток%201%20до%20н-зу%20Пол-ня%20про%20підг-ку%20та%20п-чне%20навч-ня%20суддів,%2006.07.17%20(1).pdf) (data zvernennya: 10.04.2018)

[in Ukr.].

15. Budenko N.I. (2006) Devatel'nost' administratora suda po obespecheniyu povyshensya kvalifikatsiy i professional'noy podgotovki sudey [Activities of the court administrator to ensure the training and professional training of judges]. *Administrator suda*, 2, 21-30 [in Russ.].

16. Kontsepsiya natsional'nykh standartiv suddiv's'koyi osvity v Ukraini [Concept of national standards for judicial education in Ukraine]. URL: <http://nsj.gov.ua/ua/about/symbols/> [in Ukr.].

SUMMARY

Holobutovskiy R. Z. Administrative and legal aspects of professional training for personnel for justice system of Ukraine. The article deals with reviewing of administrative-legal aspects of professional training for the system of justice of Ukraine. The system of professional training of judges has been explored, its components have been identified and detailed. The normative and legal base of judges' professional training at the National School of Judges of Ukraine is analyzed. The importance of training competent personnel for national judges is achieved, which is achieved by means of: first obtaining a higher legal education, professional activity in the field of law, special training of a candidate for a judge's position, periodic training and refresher training of an active judge at the National School of Judges of Ukraine.

The specificity of the legal status of a judge determines the complexities that arise during the recruitment of candidates for positions of judges, and especially in the management of his activities. It should be noted that the management of the activity of a judge, subject to the constitutional and generally recognized international principles of ensuring the independence of a judge and his obedience to the law and service of law, is possible only through maintaining his professional and moral qualities.

It is determined that one of the main requirements for future judges is the availability of higher legal education. The modern system of education is characterized by the transition to a two-tier system of education, through which prepares graduates of higher education for undergraduate and postgraduate programs.

It is substantiated that an important element of the training of professional staff for the justice system is the previous practical experience of work in a specialty, for a person applying for a position of judge. The specified requirement simultaneously with the age qualification, is intended to promote the involvement of the most experienced candidates in the judges' lava.

The candidate's experience in law in the course of five years is an integral part of the future professional training of the judge.

It is proved that in its procedural content and content special training of candidates for a judge is carried out by the National School of Judges of Ukraine in accordance with the programs and curricula of special training for candidates for the post of judge and candidates for a position of judge who have been employed for at least three years as assistant judge, in accordance with the Procedure for passing special training of candidates for the post of judge, approved by the High Qualifications Commission of Judges of Ukraine on the recommendation of the National School of Judges of Ukraine.

Keywords: professional training, judge, special training of judges, periodic training, system of professional training.

УДК 342.95

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-3-116-122

Потін М. М. ©

кандидат юридичних наук, доцент
(ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИВАТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Висвітлено наукові підходи до визначення поняття «адміністративно-правові гарантії», розглянуто їх ознаки та характеристики. Виявлено основні концепції адміністративно-правових гарантії як правових інструментів у формі засобів, способів, заходів та умов впливу на учасників суспільних відносин. Доведено спільність мети адміністративно-правових гарантії, що полягає у забезпеченні ефективної реалізації політики у сфері приватизації. Проаналізовано норми Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна».

Ключові слова: мала приватизація, велика приватизація, адміністративно-правові гарантії, заходи, засоби, умови, способи, державна політика у сфері приватизації, державна приватизаційна політика.

© Потін М.М., 2019

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6861-8251>

_dgu@ukr.net